

دوتا ۳۴۶	تعلیم / ۸۶
	مَثَل‌های عیسی مسیح : ثروتمند خودنما و مرد فقیر
T = معلم ۱	S = معلم ۲

(T) به برنامه " دوره شاگردسازی از رادیو " خوش آمدید. در این مجموعه درس‌ها، فرصت خواهید یافت تا مَثَل‌های عیسی مسیح را درک نموده، آنها را تعلیم دهید. با استفاده از " راهنمای تفسیر مَثَل‌ها"، دو معلم، مَثَل "ثروتمند خودنما و مرد فقیر" را در لوقا ۱۶: ۱۹-۳۱ بررسی خواهند نمود. به یاد داشته باشید که این مَثَل در چارچوب مَثَل‌های مربوط به ملکوت خدا بیان شده است. این مَثَلی است در مورد مادی‌گرایی در ملکوت خدا. لطفاً لوقا ۱۶: ۱۹-۳۱ را به تنهایی، یا در گروه هر یک به نوبت چند آیه را بخوانید.

(S) لوقا ۱۶: ۱۹-۳۱ می‌فرماید، "مرد ثروتمندی بود که جامه‌های نفیس و گرانبها می‌پوشید و هر روز به عیش و نوش و خوشگذرانی می‌پرداخت. فقیری زخم‌آلود نیز بود، بنام ایلعازر، که او را جلو در خانه آن ثروتمند می‌گذاشتند. ایلعازر آرزو می‌داشت که از پس‌مانده خوراک او، شکم خود را سیر کند. حتی سگها نیز می‌آمدند و زخمهایش را می‌لیسیدند. سرانجام آن فقیر مرد و فرشته‌ها او را نزد ابراهیم بردند، جایی که نیکان بسر می‌پرند. آن ثروتمند هم مرد و او را دفن کردند، اما روحش به دنیای مردگان رفت. در آنجا، در همان حالی که عذاب می‌کشید، به بالا نگاه کرد و از دور ابراهیم را دید که ایلعازر در کنارش ایستاده است. پس فریاد زد: ای پدرم ابراهیم، بر من رحم کن و ایلعازر را به اینجا بفرست تا فقط انگشتش را در آب فرو ببرد و زبانم را خنک سازد، چون در میان این شعله‌ها عذاب می‌کشم. اما ابراهیم به او گفت: فرزندم، به خاطر بیاور که تو در دوران زندگی‌ات، هر چه می‌خواستی، داشتی، اما ایلعازر از همه چیز محروم بود. پس حالا او در آسایش است و تو در عذاب. از این گذشته، شکاف عمیقی ما را از یکدیگر جدا می‌کند، بطوری که نه ساکنین اینجا می‌توانند به آن سو بیایند و نه ساکنین آنجا به این سو. ثروتمند گفت: ای پدرم ابراهیم، پس التماس می‌کنم که او را به خانه پدرم بفرستی، تا پنج برادر مرا از وجود این محل رنج و عذاب آگاه سازد، مبادا آنان نیز پس از مرگ به اینجا بیایند. ابراهیم فرمود: موسی و انبیا بارها و بارها ایشان را از این امر آگاه ساخته‌اند. برادرانت می‌توانند به سخنان ایشان توجه کنند. ثروتمند جواب داد: نه، ای پدرم ابراهیم. به کلام ایشان توجهی ندارند. اما اگر کسی از مردگان نزد ایشان برود، یقیناً از گناهانشان توبه خواهند کرد. ابراهیم فرمود: اگر به سخنان موسی و انبیا توجهی ندارند، حتی اگر کسی از مردگان هم نزد ایشان برود، به سخنان او توجه نخواهند کرد و به راه راست هدایت نخواهند شد."

(T) نکته اول. درک داستان طبیعی مَثَل

اجازه دهید ابتدا به نوبت عناصری از داستان را که مطابق با واقعیات زندگی روزمره می‌باشند توضیح دهیم. زندگی مرد ثروتمند و مرد فقیر با واقعیات زندگی روزمره در زمان کنونی مطابقت دارد. زندگی پس از مرگشان توصیف مجازی عیسی است درباره حیات در آخرت.

اول. "ثروتمند خودنما و ایلعازر فقیر پیش از مرگ". این مرد بسیار دولتمند بود، زیرا توان خرید جامه‌های نفیس و گرانبها (ارغوان و کتان در ترجمه قدیمی) را داشت. رنگ ارغوانی از صدف دریایی تهیه می‌شد و فرآیند تهیه بسیار پرهزینه‌ای داشت. غالباً فقط اشراف اینگونه جامه‌های ارغوانی را بر تن می‌کردند. او هر روز رخت گرانبهایی می‌پوشید و در زندگی تجملاتی پر افراطی غرق بود، زیرا می‌خواست همه بدانند که وی ثروتمند است. این مرد دولتمند آدم خودنمایی بود. بی‌عاطفه و خودخواه نیز بود. دم در خانه این مرد ثروتمند، فقیری می‌نشست. او را هر روز در آنجا قرار می‌دادند، زیرا ظاهراً قادر به راه رفتن نبود. نامش ایلعازر بود که در عبری به معنای "خدا کمک کرده است" می‌باشد. احتمالاً عیسی به این دلیل این نام را در داستان بر او نهاد که می‌خواست نشان دهد این فقیر، با همه درماندگی‌اش، به خدا اعتماد داشت. این مرد فقیر از تامین مایحتاج خود کاملاً عاجز بود. گرسنه بود، و بدنش نیز پوشیده بود از زخمهایی که سگهای ولگرد آمده، آنها را می‌لیسیدند. این می‌توانست سبب درد و سوزش شدید شود. احتمالاً مرد دولتمند هر روز گدا را می‌دید، زیرا جلو در خانه او دراز می‌کشید. فرصتی عالی در اختیار داشت تا ترحم نشان دهد و به او پیشنهاد کمک کند. با وجود این، حتی پس‌مانده غذای خود را از او دریغ می‌کرد. مرد ثروتمند فقط در فکر خودش بود.

(S) **دوم.** "مرد فقیر و مرد ثروتمند پس از مرگ". مرد فقیر مرد. در مورد تدفین او چیزی گفته نشده است. اگر تدفینی در کار بوده باشد، احتمالاً آنقدر بی سر و صدا و مَلال‌انگیز بود که در مورد آن سکوت شده است. با این حال، مهم این است که بر سر روحش چه آمد. فرشتگان فوراً روحش را به آغوش ابراهیم بردند (عبرانیان ۱: ۱۴). آغوش ابراهیم توصیفی عبری است که از عادت تکیه دادن افراد بر روی تخت به هنگام صرف شام و در اعیاد مشتق شده است. تکیه دادن در آغوش کسی نشانگر لطفی خاص بود (لوقا ۱۴: ۷؛ یوحنا ۱: ۱۸). روح مرد فقیر به آسمان برده شد و در آنجا بر تخت ضیافت در جایگاهی عالی تکیه داد.

مرد ثروتمند نیز مرد و به خاک سپرده شد. احتمالاً تشییع جنازه باشکوهی برایش برپا شد. بدن مرده‌اش با دقت زیاد آماده شد، اما در مورد روحش سخنی به میان نیامده است. چیزی که خانواده و دوستانش بر روی زمین از آن بی‌اطلاع بودند این بود که پس از مرگ چه بر سرش خواهد آمد. او چشمانش را که گشود، خود را در "عذاب" یافت. این عبارت اشاره دارد به وضعیت تجزیه بدن پس از مرگ. قبر به عنوان جایی که بدن شخص متوفی در آن قرار می‌گیرد، و یا جهنم به عنوان محل مجازات ابدی

است. زمینه این توصیف معنای آن را تعیین می‌کند. در اینجا، مرد ثروتمند می‌دانست که در "جهنم" است، زیرا گرفتار رنج و عذاب آتش آن بود.

(T) **سوم.** "سرنوشت تغییرناپذیر هر انسان پس از مرگ". با آنکه مرد ثروتمند، ابراهیم و ایلعازر را از دور می‌دید، و با آنکه "گفتگوی" بین مرد ثروتمند و ابراهیم احترام‌آمیز بود (یکدیگر را "پدر" و "پسر" خطاب می‌کردند)، لیکن این مسئله هیچ دردی از وی دوا نکرد. مرد ثروتمند نشان داد که پس از مرگ شخصیتش تغییر نکرده است: هنوز ایلعازر را خدمتکار خود می‌دانست که باید برایش کاری انجام دهد، با آنکه خود او هرگز محبتی به این مرد فقیر نکرده بود. به ابراهیم التماس کرد که ایلعازر را نزد او بفرستد تا دردش را تسکین دهد.

ابراهیم درخواستش را رد کرد زیرا نامناسب و غیرممکن بود. ابراهیم گفت که تسکین دادن رنج مرد ثروتمند، نادرست و مخالف شرط عدالت است، زیرا اکنون مرد ثروتمند چیزی را دریافت می‌کرد که سزاوارش بود. زمانی که بر روی زمین زندگی می‌کرد، اولویت‌های غلطی داشت: به ایلعازر کمک نکرده بود، یعنی زندگی او برای سایر هموعانش و برای جلال دادن نام خدا نفعی نداشت. ابراهیم نیز گفت چنین چیزی غیرممکن است. آمدن از بهشت به جهنم یا از جهنم به بهشت تا ابد بطور مطلق امکان‌ناپذیر است. در اسرائیل بین دره‌ها شکاف‌های عمیقی وجود دارد. عیسی از تصویر شکاف به عنوان بیانی سمبولیک و تصویری و فراموش‌ناشدنی از سرنوشت تغییرناپذیر انسان پس از مرگ بهره برد. این شکاف بین جهنم و بهشت به این منظور بیان شده که گذر از یک طرف به طرف دیگر را غیرممکن سازد.

(S) **چهارم.** "تنها پیام هشدار به انسانها قبل از اینکه بمیرند". مرد ثروتمند به ابراهیم التماس کرد که ایلعازر را از بهشت نزد برادرانش که هنوز بر روی زمین زندگی می‌کردند بفرستد تا آنها را از وقایع پس از مرگ مطلع نماید. احتمالاً مرد ثروتمند از این بیم داشت که برادرانش بعداً او را ملامت کنند، زیرا زمانی که هنوز بر روی زمین زندگی می‌کرد برای ایشان سرمشق بدی بود. مرد ثروتمند پس از مرگ هم کماکان خودخواه بود: او به برای هیچکس اهمیتی قائل نبود و فقط نگران خانواده و اسم و رسم خودش بود.

ابراهیم پاسخ داد که انسانهایی که هنوز بر روی زمین زندگی می‌کنند موسی و پیامبران، یعنی عهد عتیق را دارند که به آنها هشدار دهد. در عهد عتیق زندگی‌ای توصیه شده که دقیقاً برخلاف شیوه زندگی مرد ثروتمند می‌باشد. کتاب مقدس همه انسانهای زنده را نصیحت می‌کند که بر خدای کتاب مقدس توکل کنند، دیگران را دوست داشته باشند و بخصوص به افراد محروم و طرد شده جهان توجه نشان دهند.

مرد ثروتمند بحث می‌کند که اگر فردی از عالم مردگان نزد افراد زنده روی زمین برود و به آنان هشدار دهد، ایمان خواهند آورد. وی در اشتباه بود، زیرا عیسی افراد دیگری را از مرگ برخیزانده بود، ولی بسیاری از مردم ایمان نیاورده بودند. زمانی که عیسی ایلعازر دیگری را زنده کرد، یعنی برادر مریم و مارتا را، رهبران و معلمین مذهبی یهود توطئه چیدند تا او را بکشند، زیرا نمی‌خواستند مردم به عیسی مسیح ایمان آورند (یوحنا ۱۲: ۱۰). این رهبران و معلمین مذهبی یهود برای کشتن عیسی مسیح حتی از قیل مسمم‌تر شدند (یوحنا ۱۱: ۴۷-۵۰). و هنگامی که خود عیسی مسیح از مردگان برخاست، بسیاری از یهودیان و غیریهودیان کماکان از ایمان آوردن به او خودداری کردند (اعمال ۴: ۲؛ ۱۷: ۱۸). ابراهیم به مرد ثروتمند فرمود که اگر انسانهای زنده روی زمین از گوش فرا دادن به هشدارهای کتاب مقدس سر باز می‌زنند، مطمئناً به هر فرد دیگری هم که از عالم مردگان برای هشدار دادن به آنها بروند گوش نخواهند داد.

(T) **نکته دوم. بررسی چارچوب آبی و تعیین عناصر مثل**

چارچوب این مثل چیست؟ "زمینه" مثل در لوقا فصول ۱۵ و ۱۶ یافت می‌شود. در لوقا فصل ۱۵، عیسی سه مثل را درباره گوسفند گمشده، سکه گمشده و پسر گمشده تعریف کرد، و در آنها رفتار خدا نسبت به افراد گمشده جهان را تعلیم داد. این پاسخی بود به رفتار غلط رهبران و معلمین مذهبی یهود نسبت به باجگیران و گناهکاران. در این سه مثل، عیسی "رفتار غلط رهبران مذهبی یهود و معلمین شریعت نسبت به مردم عادی" را برملا ساخت. در لوقا فصل ۱۶، عیسی دو مثل تعریف کرد. در مثل مباشر زیرک، عیسی "کاربرد گناه‌آلود دارایی مادی" را آشکار می‌سازد. در مثل ثروتمند **خودنما** و ایلعازر فقیر، "برخورد شرورانه با پول و مردم" را بیان کرد. ثروتمند خودنما بطور کامل از یافتن دوست با استفاده از ثروت دنیوی غفلت کرد (لوقا ۱۶: ۹). او از آن قبیل افرادی بود که در میان مردم مورد احترام و ستایش بسیار هستند، اما در نظر خدا هیچ جایی ندارند (لوقا ۱۶: ۱۵). این مرد ثروتمند دقیقاً برعکس سامری نیکو بود (لوقا ۱۰: ۳۰-۳۷). "داستان" مثل در لوقا ۱۶: ۱۹-۲۱ یافت می‌شود. "توضیح یا کاربرد" مثل داده نشده است. می‌توان آن را از داستان و چارچوب استنباط کرد.

(S) **نکته سوم. تعیین جزئیات مربوط و نامربوط در مثل**

قصد عیسی این نبود که تمامی جزئیات مثل‌هایش دارای مفهوم روحانی باشند. جزئیات مربوط یا اصلی در داستان مثل آن دسته از جزئیات هستند که درس اصلی مثل را استحکام می‌بخشند. بنابراین، نباید برای هر یک از جزئیات مثل، معنای روحانی مستقلی قائل شویم.

امروز می‌خواهم نمونه‌ای از تفسیر غلط مثل ثروتمند **خودنما** و ایلعازر فقیر را ارائه دهم. مفسری به نام گریگوری بزرگ که در قرن ششم میلادی می‌زیست، این مثل را نوعی تمثیل در نظر گرفت. "تمثیل" به جزئیات مختلف داستان معانی ویژه‌ای می‌بخشد که از زمینه یا داستان قابل استنباط نیستند. در نتیجه، ما باید تفسیر وی از این مثل را رد کنیم. گریگوری گفت

که مرد ثروتمند نمایانگر یهودیان بود، که بر اساس امور ظاهری، مکتبی دینی ساختند و از شریعت برای مقاصد عبث خود سوءاستفاده کردند. ایلعازر پوشیده از جراحات نمایانگر غیر یهودیان بود که از اعتراف به گناهان خود شرم داشتند. یهودیان متکبر از پذیرش غیریهودیان در شناخت شریعت، خودداری می‌کردند. و "سگها" نمایانگر واعظینی بودند که با موعظه کلام خدا و شنیدن اعتراف به گناهان، زخمهای روح را درمان می‌کردند. تفسیر تمثیلی گریگوری را نمی‌توان پذیرفت، لیکن تفسیر اخلاقی وی از این حکایت بسیار قابل قبول‌تر است: گریگوری در مورد نمایش دادن ظاهری دارایی هشدار داد و فضیلت فقر را تحسین کرد. شنوندگان خود را نصیحت کرد که برای انجام اعمال ناشی از رحمت فرصت را از دست ندهند. گفت، "بیاموزید که همه چیزهای دنیوی را خوار شمارید؛ افتخارات زودگذر را به هیچ انگارید و جلالی مانندگار را بجوید. به همه فقرایی که می‌بینید احترام بگذارید، و هنگامی که می‌بینید دنیا آنها را نادیده گرفته، شما با آنان همانند دوستان خدا رفتار کنید... چرا در بخشش کوتاهی می‌کنید، در حالی که آنچه بر روی زمین به فقرا می‌دهید، به کسی که در آسمان است داده‌اید؟"

(T) عیسی معنای خاصی را در جزئیات زیر عنوان نمی‌کند و از این رو آنها برای درک مثل ضروری یا مرتبط نیستند: شرایط مردم پس از مرگ و گفتگو بین آنان با عبارات زمینی تحت‌اللفظی ارائه شده تا ذهنیتی پویا ایجاد نماید. اما تمامی این جزئیات را ممکن است نتوان بطور تحت‌اللفظی تفسیر نمود. به عنوان مثال، "به بالا نگاه کردن و دیدن"، "فرو بردن انگشت در آب" و "خنک کردن زبان" معنای لغوی ندارند و تنها داستان مثل را غنی می‌سازند. فرد ممکن است به این نتیجه نیز نرسد که "افرادی که در جهنم هستند می‌توانند با کسانی که در بهشت می‌باشند گفتگو کنند"، چون هیچگونه تعلیم دیگری در این باره در کتاب مقدس وجود ندارد. کلیه این قبیل جزئیات فقط باعث استحکام داستان هستند و حقیقت خاصی را تعلیم نمی‌دهند.

(S) بالینحال، این مثل نوعی "واقعیات مرتبطی را درباره زندگی پس از مرگ" به دست می‌دهد، زیرا این واقعیات در بخش‌های دیگر کتاب مقدس نیز تعلیم داده شده. این واقعیت که کسانی که مرده‌اند در خواب نیستند، بلکه کاملاً هوشیار هستند، مرتبط است. این واقعیت که برخی از مردم قطعاً نجات یافته و در آسمان با خداوند هستند، در حالی که عده‌ای دیگر در جهنم عذاب می‌کشند، مرتبط است. این واقعیت که خدا اجازه نمی‌دهد روح هیچ مرده‌ای با ساکنان روی زمین ارتباط برقرار کند، مرتبط است. و این واقعیت نیز که خدا مایل است که همه انسانهای زنده روی زمین به کلامش که در کتاب مقدس مکشوف شده گوش فرا دهند، مرتبط است.

(T) "ثروتمند بودن و زیستن در تجملات"، جزئیات مرتبط است. دولت‌مندی به خودی خود گناه نیست، ولی خودخواهی و عدم استفاده از دارایی خود برای کمک به دیگران گناه است. مرد ثروتمند به دلیل انجام عملی شرورانه محکوم نشد. محکوم شد چون از نیکی کردن به همسایه خود غفلت کرد.

(S) "قرار گرفتن ایلعازر در آغوش ابراهیم" یکی از جزئیات مرتبط است. ابراهیم به عنوان پدر همه ایمانداران ایفای نقش می‌کند (رومیان ۴: ۱۱). فقیر به آغوش ابراهیم برده شد. این واقعیت نشانگر این است که در آسمان از او استقبال شد. در آسمان ارواح کسانی که نجات یافته‌اند با هم در حضور خدا هستند (عبرانیان ۱۲: ۲۳). عیسی نام ایلعازر را بر روی فقیر گذاشت، که معنای آن "خدا کمک کرده است" می‌باشد. این واقعیت نشان می‌دهد که شخص فقیر علیرغم رنج‌هایش در دنیا بر خدا توکل داشت.

(T) "قرار گرفتن در جهنم یعنی جایی که مرد ثروتمند در عذاب بود"، از جزئیات مرتبط است. همانطور که که بخش‌های دیگر کتاب مقدس نیز تعلیم داده شده، "جهنم" واقعاً وجود دارد و جایگاه سرنوشت ابدی بی‌ایمانان و بدکاران را نشان می‌دهد.

(S) "شکاف بزرگ که هیچکس نمی‌تواند از آن عبور کند" از جزئیات مرتبط است. کتاب مقدس تعلیم می‌دهد که سرنوشت ابدی هر انسانی به این بستگی دارد که اعتمادش را بر چه کسی می‌گذارد و در طولش حیاتش بر روی زمین چگونه زندگی می‌کند. این سرنوشت ابدی کاملاً برگشت‌ناپذیر است. بعد از مرگ، فرصت دومی برای انسانها وجود ندارد تا عیسی مسیح را انتخاب کنند.

(T) نکته چهارم: تشخیص پیام اصلی مثل

مثل ثروتمند خردمند و ایلعازر فقیر در لوقا ۱۶: ۱۹-۳۱ درباره "مادی‌گرایی در ملکوت خدا" تعلیم می‌دهد. پیام اصلی مثل از این قرار است: "پیامدهای شیوه زیستن فرد در دنیای کنونی قبل از مرگ، پس از مرگ تغییرناپذیر خواهند بود. جایگاه ابدی هر شخص، بهشت یا جهنم خواهد بود و این موضوع بستگی به این دارد که در این دنیا قبل از اینکه بمیرد، اعتماد خود را بر چه کسی می‌گذارد و چه کسی را خدمت می‌کند. خداوند هر فرد را در مورد نحوه برقراری ارتباطش با مردم، بویژه با محرومان جهان و چگونگی بکارگیری دارایی مادی‌اش، مسئول می‌داند." "قسمت کردن دارایی خود با محرومان" ویژگی بنیادین ملکوت خداست. شیوه زیستن مردمان ملکوت خدا متناسب است با دعوت ایشان (افسیان ۴: ۱). از لحاظ مادی، آنها اموال خود را قسمت کرده و می‌بخشند و مهربان و باتوجه هستند.

(S) **نکته پنجم: مقایسه مثل با قسمت‌های مشابه و متضاد در کتاب مقدس**

یک. نظریه جهان زیرین مبنای کتاب مقدسی ندارد. بر اساس این نظریه، جهان زیرین جایی است در زیر زمین و مکانی است ملال‌آور متشکل از تیرگیها، سرزمین فراموشی، و جایی که تمام اموات محکوم به نوعی هستی می‌باشند که تنها انعکاسی است از زندگی بر روی زمین. در دنیای زیرین هیچ هوشیاری اخلاقی، فعالیت یا شادی‌ای وجود ندارد.

دو. در عوض، کتاب مقدس از لغت عبری شیول (Sheol) و کلمه یونانی هادیس (Hades) برای توصیف "سه جنبه مختلف مرگ" استفاده می‌کند: این کلمه "بطور تمثیلی" "حالت مرگ" را توصیف می‌کند یا "بطور مجازی" "مکان مرگ" را شرح می‌دهد که ممکن است در برخی از بخشهای کتاب مقدس "قبر" یا در بخشهای دیگر "جهنم" باشد. در لوقا ۱۹: ۳۱-۱۹ این لغت به جهنم اشاره دارد.

(T) بدکاران و عادلان هنگام مرگ همگی راهی یک مکان نخواهند شد. در هیچ جای کتاب مقدس تعلیم داده نشده که واقعاً "روح" همه مردم پس از مرگ به یک مکان خواهد رفت. همه انسانها، چه عادل و چه بدکار، از لحاظ جسمانی در قبر قرار خواهند گرفت، اما روح ایشان قطعاً به جاهای متفاوتی خواهد رفت. روح ایمانداران به بهشت می‌رود، در حالیکه روح بی‌ایمانان راهی جهنم خواهد شد.

(S) **نکته ششم: خلاصه تعالیم اصلی مثل**

بیاپید به نوبت، تعالیم یا پیامهای اصلی مثل را خلاصه کنیم.

"انسانها همگی باید بدانند که خدا چگونه خدایی است". خداوند هر فرد را در مورد نحوه برقراری ارتباطش با افراد، بویژه با محرومان جهان و چگونگی بکارگیری دارایی مادی‌اش، مسئول خواهد دانست. "پیامدهای شیوه زیستن فرد در دنیای کنونی قبل از مرگ، پس از مرگ تغییرناپذیر خواهند بود". جایگاه ابدی هر شخص بهشت یا جهنم خواهد بود و این مسئله بستگی به این دارد که در این دنیا قبل از اینکه بمیرد، اعتماد خود را بر چه کسی می‌گذارد و چه کسی را خدمت می‌کند (متی ۶: ۲۴؛ ۲۵: ۳۴-۴۶).

(T) "مسیحیان لازم است بدانند که باید چطور باشند". خدا از انسانها می‌خواهد که فقط برای خود زندگی نکنند، بلکه خاصه در مورد پول و دارایی مادی، متوجه وابستگی خود به خدا باشند. می‌خواهد که انسانها نسبت به نیاز دیگران حساس باشند و نسبت به محرومان جهان دلسوزی نشان دهند.

(S) **تکلیف برای هفته آینده**

اول. برای یک فرد یا یک گروه این مثل را موعظه کنید، تعلیم دهید یا بررسی نمایید. هفته آینده مثل "مباشر زیرک" را بررسی خواهیم کرد. برای آمادگی، لوقا ۱۶: ۱-۱۳ را مطالعه کنید.

دوم. کتابهای دستور عمل "بروید و ملکوت خدا را موعظه کنید" را ملاحظه کرده و به آدرس اینترنتی www.dota.net مراجعه کنید. این آدرس را به حروف تکرار می‌کنم

سوم. هر شنبه تا چهارشنبه به برنامه "دوره شاگردسازی از رادیو" گوش دهید.